

Ewa Zygadło-Kozaczuk

Badanie potrzeb informacyjnych wśród lekarzy – doktorantów Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu: wyniki ankiet z lat 2012 – 2014

Forum Bibliotek Medycznych 7/2 (14), 215-218

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mgr Ewa Zygadło-Kozaczuk
Wrocław – UM

**BADANIE POTRZEB INFORMACYJNYCH WŚRÓD
LEKARZY – DOKTORANTÓW
UNIwersYTETU MEDYCZNEGO WE WROCLAWIU:
WYNIKI ANKIET Z LAT 2012 – 2014**

Abstract

The author of the article presents a survey which was conducted among doctoral students of Wrocław Medical University in the academic years 2012/2013 and 2013/2014 and concerned information needs for resources of information about medicines. The aim of the survey was to check what resources are used by doctors-doctoral students, what type of information they seek, if searching for the information is easy and also where they obtain information about new medicines. The survey was conducted among 72 doctoral students. The doctoral students of University Teaching Hospital constituted the majority (25%). The rest of the respondents included doctoral students from other hospitals in Wrocław, from hospitals outside of Wrocław as well as non-academic specialist centres and clinics. All respondents were doctors. The survey was created in cooperation with the Medicines Information Center of Wrocław. The results of the survey prompted the author to draw the following conclusions. Most of the doctors-doctoral students use Indeks Leków Medycyny Praktycznej (Medicines Index by Medycyna Praktyczna) in their everyday work. It is their basic source of information about medicines. Most of the respondents use no other resources. Only 15% of the respondents said that important information can also be found in short medicines product characteristic (smpc). A few respondents also listed UpToDate and ClinicalKey databases and also Micro-medex and the Cochrane Library. Almost 50% of the respondents had trouble finding adequate information about medicines in the past. The problem mostly pertains to information about the vulnerable populations (children, pregnant and lactating women) as well as information about medicine interactions. Due to the aforementioned, the author of the article suggests considering the possibility of introducing practical training in the field of drug information. Such training would include, in particular, topics connected with credibility of resources and the techniques of browsing them and also presentation of specialist resources containing information about the vulnerable populations, i.e. children, pregnant and lactating women and the elderly.

Streszczenie

W ramach badania potrzeb informacyjnych użytkowników Biblioteka UMW przeprowadziła badanie ankietowe na temat źródeł informacji o lekach, z których korzystają lekarze-doktoranci w swojej pracy zawodowej oraz naukowej. Badanie przeprowadzono wśród 4 grup doktorantów, odbywających szkolenie z informacji naukowej. Ogólna liczba lekarzy-doktorantów, którzy uczestniczyli w badaniu to 72 osoby.

Celem ankiety było poznanie potrzeb w zakresie korzystania ze źródeł jeżeli chodzi o informację o lekach oraz zidentyfikowanie obszarów i zagadnień, co do których lekarze mają trudności w znalezieniu odpowiednich informacji.

Wyniki ankiety porównane zostały następnie z wynikami badania przeprowadzonego wśród farmaceutów odbywających szkolenie specjalizacyjne i podyplomowe w Studium Szkolenia Podyplomowego Wydziału Farmacji UMW. Zestawienie wyników obu badanych grup pozwoliło na wyłonienie różnic w zakresie potrzeb informacyjnych związanych z lekami wśród obu badanych grup, a także na sformułowanie wniosków dotyczących szkolenia w tych obszarach.

W semestrze zimowym Biblioteka UMW prowadzi szkolenie dla doktorantów w zakresie informacji naukowej i bibliograficznej. Zajęcia odbywają się w formie mieszanej (blended learning): tradycyjnej i online. Jeden z bloków tematycznych obejmuje zagadnienia dotyczące źródeł informacji o lekach i terapiach, i jest prowadzony w formie wykładu oraz ćwiczeń. Podczas zajęć omawiane są zasady poruszania się po wybranych bazach danych bibliograficznych i klinicznych, doktoranci wykonują też ćwiczenia związane z praktycznym aspektem wykorzystania prezentowanych baz.

W ramach tych zajęć, Biblioteka UMW, przygotowała ankietę potrzeb informacyjnych w zakresie źródeł informacji o lekach. Celem ankiety było sprawdzenie z jakich źródeł korzystają lekarze-dokoranci, jakiego typu informacji szukają, czy ich znalezienie nie sprawia trudności oraz skąd czerpią informacje na temat nowych leków (zał. nr 1). Badanie przeprowadzono w czterech grupach szkoleniowych, czyli wśród 72 doktorantów w semestrze zimowym w roku akademickim 2012/2013 oraz 2013/2014. Prawidłowo ankiety wypełniły 63 osoby. Największą grupę respondentów stanowili doktoranci Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego (25%). Pozostałe osoby biorące udział w ankiecie to doktoranci z innych szpitali wrocławskich (ok. 5%), szpitali poza Wrocławiem (ok. 4%), a także specjalistycznych ośrodków nieakademickich (4%) i przychodni (2%). Część osób nie zaznaczyła w sposób jednoznaczny swojego miejsca pracy. Wszyscy respondenci wypełniający ankietę byli lekarzami.

Należy wspomnieć, że ankieta została sporządzona we współpracy z Centrum Informacji o Leku we Wrocławiu, a jej wyniki porównane z wynikami ankiety dla farmaceutów prowadzonej w latach 2012-2013 przez Centrum Informacji o Leku i Studium Szkolenia Podyplomowego Wydziału Farmaceutycznego UMW.

Poniżej przedstawiamy najważniejsze informacje uzyskane z ankiet dla doktorantów-lekarzy.

Przy odpowiedzi na pytanie dotyczące źródeł informacji o lekach, z których korzystają doktoranci w swojej codziennej pracy, zdecydowana większość respondentów (78%) wskazała Indeks Leków Medycyny Praktycznej w formie eMPendium lub online, a nieco ponad połowa (57%) także Pharmindex. Innymi źródłami informacji o lekach, na które wskazywali ankietowani były również charakterystyki produktów leczniczych (16%). Jedyne 14% respondentów podało, że szukając informacji o lekach korzysta z baz elektronicznych tj. UpToDate, ClinicalKey, Micromedex, Cochrane. Nikt z badanych nie wymienił specjalistycznej bazy o lekach MedicinesComplete, za-

wierających tak cenione źródła jak np. Martindale: The Complete Drug Reference, czy też Stockley's Drug Interactions.

Na pytanie o to, jakich informacji o lekach najczęściej szukają doktoranci-lekarze, wszyscy ankietowani odpowiedzieli, że dawkowania, ponad połowa (52%), że interakcji, nieco mniej wskazywało na działania niepożądane (43%) oraz informacje o refundacji i cenie leków (44%). Jeżeli chodzi o trudność w znalezieniu odpowiedniej informacji o lekach, to w większości przypadków taką trudność sprawiało odnalezienie informacji nt. interakcji (13%), dawkowania dla dzieci, kobiet w ciąży i karmiących (11%) oraz wskazań do refundacji i odpłatności za leki (17%). W przypadku pytania o informacje o nowych lekach, respondenci wskazywali następujące źródła: Medycyna Praktyczna (51%), firmy farmaceutyczne (21%), Internet (16%), artykuły naukowe (13%) oraz prezentacje na konferencjach (13%).

Podsumowując wykonane badanie można stwierdzić, że większość doktorantów-lekarzy korzysta w swojej codziennej pracy z Indeksu Leków Medycyny Praktycznej. Jest to ich podstawowe źródło wiedzy o lekach. Większość badanych nie korzysta z innych źródeł. Jedynie grupa 10 osób wskazała, że istotne informacje znajdują się także w charakterystykach produktów leczniczych, a kilka osób wymieniło również bazy kliniczne UpToDate i ClinicalKey oraz Micromedex i bazę Cochrane. Prawie połowa badanych miała w przeszłości problemy ze znalezieniem odpowiedniej informacji o lekach. Dotyczy to szczególnie informacji dla populacji tzw. wrażliwych (dzieci, kobiety w ciąży i karmiące) oraz informacji o interakcjach leków.

Po zestawieniu wyników w.w. badania z ankietami przeprowadzonymi wcześniej przez Centrum Informacji o Leku oraz Studium Szkolenia Podyplomowego Wydziału Farmaceutycznego UMW wśród farmaceutów, nasuwają się następujące wnioski:

- Farmaceuci, częściej niż lekarze podają Internet jako źródło informacji, bez podania konkretnych stron.
- Farmaceuci czerpią dodatkowo informacje o lekach także z charakterystyk produktów leczniczych (ok.30%), podczas gdy lekarze stosunkowo rzadko wskazywali to źródło (16%).
- Farmaceuci mają częściej niż lekarze trudności ze znalezieniem poszukiwanej informacji o lekach (54,3% versus 41%).
- Źródła, z których korzystają farmaceuci i lekarze nie zapewniają dostępu do informacji nt. stosowania leków u dzieci oraz kobiet w ciąży i karmiących, a także do informacji nt. wskazań do refundacji, cen leków i interakcji (lekarze) oraz informacji nt. nowych leków, przechowywania, trwałości po otwarciu leku, interakcji, przeciwwskazań, działań niepożądanych i dostępności (farmaceuci).
- Tylko ok. 20% wszystkich badanych poszukuje informacji o lekach w wytycznych terapeutycznych.
- Informacji dla pacjenta poszukuje ok. 30% farmaceutów i tylko 10% lekarzy.

Biorąc pod uwagę powyższe wnioski, zasadne wydaje się rozważenie możliwości wprowadzenia dla doktorantów-lekarzy praktycznych szkoleń poświęconych informacji o lekach. W zajęciach należałoby przede wszystkim uwzględnić takie tematy jak: wiarygodność źródeł informacji o lekach, ich dostępność, sposób przeszukiwania oraz prezentacja specjalistycznych źródeł zawierających informacje o lekach dla populacji wrażliwych tj. dzieci, kobiety w ciąży i karmiące oraz osoby starsze. Zajęcia powinny także zawierać część praktyczną złożoną z rzeczywistych przykładów pochodzących z praktyki lekarskiej. Doktoranci powinni mieć możliwość poznania metodologii odpowiedzi na pytania wygenerowane podczas badania pacjentów lub zadawanych przez chorych a dotyczących planowanej lub wdrożonej farmakoterapii. Zajęcia takie powinny być planowane i prowadzone we współpracy z lekarzami praktykami po to, aby pokazać jak ważna jest umiejętność zadawania odpowiednich pytań, a także umiejętność przeszukiwania odpowiednich baz danych.

www.bg.umed.wroc.pl

Kwestionariusz potrzeb informacyjnych w zakresie leków

---

1. Twój zawód i m-ce pracy
.....
2. Czy udzielasz porad dotyczących przepisywanych lub wydawanych leków?
.....
3. Jeżeli potrzebujesz informacji o lekach, to gdzie ich szukasz? Proszę wymienić konkretne źródła (np. Internet – proszę podać adres strony lub nazwę organizacji, urzędu, która ją prowadzi, kompendia – jakie?).
.....
4. Jakiego typu informacji o lekach najczęściej szukasz?
dawkę, działań niepożądanych, interakcji, jak przechowywać lek, informacji dla pacjenta.
.....
Innych, jakich?.....
5. Czy w ostatnim czasie (np. w przeciągu roku) miałeś trudności w uzyskaniu/znalezieniu informacji o lekach, której potrzebowałeś?
.....
6. Jakiego typu informacje dot. leków najtrudniej jest Ci znaleźć/uzyskać?
.....
7. Skąd czerpiesz informacje dotyczące nowych leków? Proszę wymienić konkretne źródła (np. Internet – proszę podać adres strony lub nazwę organizacji, urzędu, która ją prowadzi)
.....

Bardzo dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza.

Biblioteka Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu
Wrocław, 2013